

Fotbolls-VM 1958

av Arne Karlsson

Den 15 juni 1958 satt jag på idrottsplatsen Olympia i Helsingborg och upplevde VM-fotbollsmatchen mellan Tjeckoslovakien och Argentina. Ett idrottsintresse var väckt. Jag gör nu ett försök att genom samlarobjekt återuppleva den oförglömliga VM-sommaren i Folkhemssverige anno 1958.

Sportmotiv på frimärken var länge något exklusivt. På 1980-talet hade jag kontakt med Carl-Olof Enhagen, den svenske giganten vad gäller sportfrimärken, som på 1950- och 1960-talet gav ut tre böcker som katalogiserade sportfrimärken: *Världens sportfrimärken* (1951), *Världens sportfrimärken 1951-56* (1957) och *Sport stamps* (1961). Enhagen nämnde för mig att när han skrev böckerna hade han aldrig kunnat tro att det ett antal decennier senare skulle röra sig om en närmast vansinnig utgivning.

Den accelererande utgivningen kan vara förlamande, men motivsamlaren har privilegiet att kunna styra sitt samlande med personliga begränsningar. Den som begränsar sig till fotboll märker att även inom detta område är utgivningen ymnig. Begränsning till enstaka VM-slutspel kan göra det hanterbart.

Samlarinspiration på Postmuseum

Det är ofta inspirerande att höra samlare berätta om sina exponat. Under år 2016 spred motivsamlare vid två tillfällen propaganda på Postmuseum.

Postmusei Vänners årsmöte den 8 mars 2016 gästades av Ulla Lundquist som berättade och visade sitt exponat *FALUN – mer*

ARNE KARLSSON är född 1947. Han arbetade före pensioneringen med utredning och information. Kulturfilatelistiskt intresse har inspirerat till artiklar i filatelistiska tidskrifter och i fyra tidigare årgångar av *Posttryttaren*, 1980, 1981, 1994 och 2016.

än gruva och korn, som bland annat varit framgångsrikt utställt på Nordia 2015 i Upplands Väsby.

Inför den svenska frimärksutgåvan Broar i maj 2016 hade Posten Frimärken bjudit in Staffan Lagergren som presenterade sin samling Gilla broar!

Både Ulla Lundquist och Staffan Lagergren har valt att samla och ställa ut i Openklassen, som de tycker ger spänst åt samlandet och öppnar nya perspektiv.

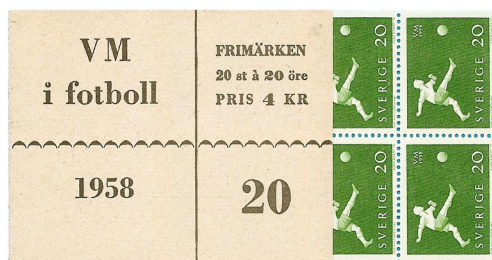
I en Opensamling kan inkluderas upp till 50 procent icke filatelistiskt material som har tjocklek av högst fem mm. Jag gör ett antal subjektiva strandhugg i utgivning av frimärken och andra samlarföremål som inom bestämmelser för Opensamlande kan knytas till fotbolls-VM 1958.

Är det Nacka?

Svenska Posten gav i maj 1958 ut frimärken för att uppmärksamma VM-turneringen. Den svenske sportjournalisten Bo Hansson har i Blå Boken 2005, årsbok för Sveriges Centralförening för idrottens Främjande, SCIF, publicerat artikeln *Svenske(a) idrott(are) på frimärken* där man bland annat kan läsa:

Frimärksserien till VM i fotboll i Sverige 1958: De tre märkena (15 öre röd, 20 öre grön och 1:20 blå) har alla

samma motiv: en spelare som i full fart men med perfekt balans skjuter ett fräsande skott. Motivet var en direkt kopia av ett då för många välkänt foto av en ännu mer välkänd spelare. Ingenstades, vare sig på märket eller i postens presentation av utgåvan eller i några märkeskataloger, namnges spelaren i fråga, men för fotbollspubliken var/är han omisskännlig – Lennart "Nacka" Skoglund...! Traditionen att inte avbilda levande personer på svenska frimärken bröts i samband med utgivningen av serien VM i fotboll 1958. Man anger visserligen inget namn på spelaren men alla som var någorlunda insatta i ämnet kunde se att det var Lennart "Nacka" Skoglund.

Omslagen till två frimärkshäften har likartad utformning, här 20 öresvalören.

Bo Hanssons presentation har jag återgivit i *Motivsammlaren* nr. 32 – våren 2013 och senare i *Svensk Filatelistisk Tidskrift* nr. 5 2014. Norrköpingsfilatelisterna har opponerat sig och i *Svensk Filatelistisk Tidskrift* nr. 7 2014 framfördes med enfaset att det är Norrköpingsspelaren Torbjörn Jonsson som fungerat som inspiration.

Bo Hansson håller fast vid sin uppfattning när han i *SVIFNYTT* nr. 2 2016, medlemsblad för Svenska Idrottshistoriska föreningen, publicerar sin artikel *Om Sportfrimärken*.

För bakgrund till svenska frimärksmotiv till och med 1960-talet går man gärna till postmuseichefen Gilbert Svensons studier. Som konstvetare publicerade Gilbert Svenson inte mindre än tio artiklar om *Stildrag hos våra frankotecken i Postryttaren* 1962-1971. Artiklarna nytrycktes i samlingsvolymerna *Stildrag hos våra frankotecken 1 och 2, "Meddelanden från Postmuseum"* Nr. 34 och Nr. 35. Han använde som underlag bl.a. förslags-teckningar ur Postmuseums arkiv. Gilbert Svenson presenterar inte utgåvan till fotbolls-

VM, vilket Arne Carlbom också konstaterar i sin bok *Frimärksbilder, Meddelanden från Postmuseum* Nr. 36 (1988).

Bland arkivmaterial hos Postmuseum finns en minnesanteckning från den tidigare postmuseianställda Björn Sylwan:

Ang Tom Hultgren och VM-frimärkena 1958.

Vid telefonsamtal den 6 april 2006 uppgav en gammal barndomsvän till Hultgren, Anders Meyer, bland annat följande:

Krångel och kritik vid framställningen av fotbolls-motiv gjorde att Hultgren kastade alla förslagsteckningar, skisser och kringmaterial då frimärksförlagan till slut blev godkänd. Då Postmuseum senare (1959 ?) efterlyste sådana alster kände sig Hultgren ändå smickrad och ångrade sig. Han gjorde därefter – i efterhand – ett begränsat antal "postuma skissförslag" som nu återfinns i Postmuseums samlingar.

Anders Meyer hade uppfattat det som om Rudolf "Putte" Kock i Svenska Fotbollförbundet var en av de mest kritiska granskarna.

Bland det hos Postmuseum rekonstruerade materialet finns inga foton som indikerar vad som utgjort förlaga. Jag fann dock intresse av att inhämta om Torbjörn Jonsson i Norrköping hade någon minnesbild kring utgivningen. Följande svar lämnades:

"Vet det var olika åsikter om frimärket när det var aktuellt, men för mig är det Nacka som är avbildad. Hälsningar Torbjörn Jonsson".

Att vänsterfotade "Nacka" skjuter med högern kan förklaras med spegelvändning.

Vet det var olika åsikter om frimärket när det var aktuellt, men för mig är det Nacka som är avbildad.
Hälsningar Torbjörn Jonsson

Torbjörn Jonsson var en av de två sista spelarna som föll bort vid uttagning av spelartruppen inför fotbolls-VM 1958. Hans undertecknade meddelande kring frimärket kan ingå i en Opensamling.

Ej antaget förslag från Tom Hultgren med fotbollsmålväkt. Bilden finns i Postmuseum.

Ej antaget förslag från Tom Hultgren med två fotbollsspelare. Bilden finns i Postmuseum. Spelväändning av den högra spelaren ger viss likhet med det utgivna frimärket.

Ej antaget förslag från Lars Norrman. Bilden finns i Postmuseum. Lars Norrman hade år 1953 utformat ett frimärke med ishockey-spelare ingående i frimärksserien till Riksidrottsförbundet 50 år.

Dobbarnas hemlighet

När man jämför de tre utgivna valörerna finns det en avvikelse med VM-fotbollsmärkenas 20-öresvalör. Medan de två andra valörerna uppvisar tre dobbar på varje sko, har vänsterskon på 20 öresvalören endast två. Denna utgåva tillkom före vår tid som erbjuder möjligheter att enkelt digitalt klippa och klistra. Gravören Sven Ewert upplyste på förfrågan att när 20-öresvalören, som var den första som färdigställdes, graverades råkade den tredje dobben glömmas bort, felet rättades till för de övriga valörerna.

På det gröna 20-öresfrimärket finns två dobbar på spelarens vänstersko. På övriga valörer finns tre dobbar.

Fotboll-VM:s Filatelisttjänst

Inför VM-turneringen knöt fotbollförbundet till sig initierade filatelister och inrättade Fotboll-VM:s Filatelisttjänst som i annonser marknadsförde en del samlarobjekt. First Day Cover med förkortning FDC är något etablerat. Inför VM 1958 lanserades även Opening Day Cover, som skulle kunna förkortas ODC.

Utöver fotbollförbundets FDC fanns även andra privata utgivare av kuvert med vinjetter för FDC. Bland dessa kan nämnas de så kallade SESAM-kuverten, som har intresse eftersom vinjetterna ritats av Lennart Angerfors, svensk motivsamlarpionjär i Göteborg. SESAM-kuvert är benämning som användes av en privat utgivare av förstadagskuvert.

Fotboll-VM

Förstadagsbrev 8.5.58 med komplett sats (7 st.) Fotboll-VM-märken på Fotbollförbundets minneskuvert med brevmärke. **Kr 4:—**

Opening Day Covers 8.6.1958, avstämplade öppningsdagen i Solna, Göteborg, Malmö, Uddevalla, Halmstad, Norrköping, Västerås och Sandviken på Fotbollförbundets minneskuvert med brevmärke och komplett frimärks-serie (7 st.) **Kr. 4:— per st.**

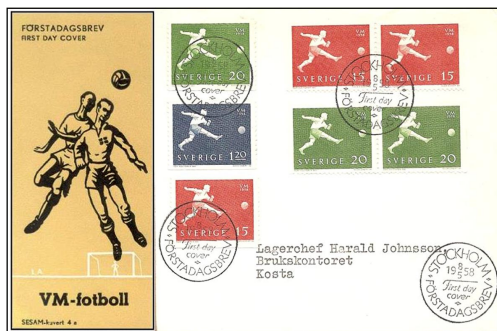
Angiv från vilka orter Ni önskar Opening Day Covers.

FOTBOLL-VM:s FILATELISTTJÄNST
Stockholm 1 **Postgiro 15 17 90**
(VM-tävlingarnas officiella filatelisttjänst)

Annons för marknadsföring av FDC och ODC vid fotbolls-VM.

Exempel på Opening Day Cover den 8 juni från Fotboll-VM:s Filatelisttjänst. Samma vinjett finns även på FDC. Kuverten finns i storleksvarianter.

Förstadagsstämpling den 8 maj på SESAM - kuvert 4a. Vinjettsignaturen L.A. står för Lennart Angerfors.

Minnespoststämplat

Förstadagsstämplingen för VM-utgåvan saknade motiv eller text kopplat till evenemanget.

Vid varje match fanns en brevlåda där postade brev försågs med en minnespoststämpel. Sigurd Tullberg hörde till de filatelisterna som var konsulterade av Fotboll-VM:s Filatelisttjänst. Sigurd berättade för många år sedan för mig att det till Postverket hade framförts önskemål om att varje matchstämpel skulle vara individuellt utformad. Detta önskemål framkallade skrämshicka hos Posten. Det slutade med att det blev fem olika minnespoststämplat samt en postal sidostämpel för de tre omspelsmatcherna.

Stämplatna presenteras i Förteckning 1.

Vid de tre omspelsmatcherna användes sidostämpel och frimärkena makulerades med ordinarie datumstämpel. Kuvert adresserat till entreprenör och frimärkshandlare Theodor Ljungberg, som presenterades i artikel i Postryttaren 2013.

Kuvert med minnespoststämpel i samband med matchen mellan Tjeckoslovakien och Argentina den 15 juni 1958.

Officiella vykort

En intressant detalj är att vissa reklam-souvenirer tillverkades för att uppmärksamma de olika VM-städerna. Ett exempel var de officiella vykort som presenterade städerna som bland annat avbildade en lokal attraktion. I Helsingborg var det givetvis Kärnan som visades, medan det i Malmö fall var fontänen utanför stadsteatern. Exemplet visar hur en stad både kan verka ha stått still eller kraftigt förändrats. I Helsingborg är Kärnan fortfarande stadens främsta symbol, medan Malmö under senare år uppfört en rad spektakulära byggnader som förpassat Stadsteaterns fontän till dunkelt minne.

Det finns förvånansvärt litet dokumenterat kring de officiella VM-vykorten. Det var först på den norska frimärksutställningen *Drafnia 2016* där jag i vykortsklassen kunde notera norske Tryggve Johansens exponat:

”Exponatet viser de 16 offisielle postkortene. I tillegg til kortene er det teksten litt generelt om mesterskapet.”

Tryggve har läst in sig på mästerskapet och redovisar faktauppgifter som jag funnit korrekta. Han har nämnt att begäran om uppgifter hos Svenska Fotbollförbundet inte har besvarats. Varken Tryggve eller jag har funnit uppgifter om vem som är konstnären för korten.

De officiella vykortens motiv presenteras i Förteckning 2.

Ett av två kort från Malmö.

Fotboll-VM:s Filatelisttjänst marknadsförde i annonser möjlighet att köpa en komplett sats minnespoststämplar på VM:s *klatschiga minneskort*.

I annonsen sägs att på varje kort kommer att finnas dagens laguppställning. Man fann att det inte var möjligt att leva upp till detta eftersom laguppställningarna offentliggjordes först i direkt anslutning till avspark. Alla kortabonnenter tillställdes en förteckning innehållande den definitiva listan över de 16 tävlande nationslagens alla spelare försedda med tröjnummer. På matchkortet finns laguppställningen vid varje match med utrymme att markera spelarnas namn med vederbörande siffra i lagförteckningen.

Jag har inte sett något exempel på att någon gjort den föreslagna kompletteringen med tröjnummer på förtryckta punktlinjer.

VM:s minneskort förekommer även med flera andra tilltryck.

Beställ en komplett serie

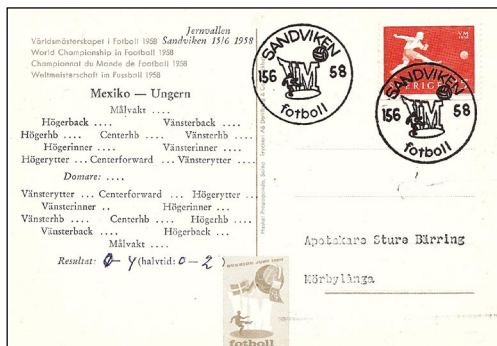
med alla de 32 ordinarie minnesstämplarna (sex olika typer) avstämplade i samband med matcherna på Fotboll-VM:s klatschiga minneskort (16 motiv). På varje kort dagens laguppställning samt plats för matchresultatet. Pris för hela serien (32 ordinarie matcher) på 32 kort, frankerade med fotbollfrimärke och makulerat med två stämpelavtryck på varje kort (ett fristående) kr. 25:—. Dessutom erhåller varje abonnent gratis alla kort från ev. om-spelsmatcher med den speciella poststämpeln.

Om beställning å serie kommer arrangörerna tillhanda efter den 8 juni tillkommer kr. 1:— för porto till de redan utkomna stämplarna. Kortet med dessa skickas då i brev till abonnenten. Beställningar mottagas t.o.m. den 25 juni, men arrangörerna reserverar sig för ev. slutförsäljning.

Fotboll-VM:s filatelisttjänst

Box 349 Stockholm 1 Postgiro 15 17 90

Annons för marknadsföring av minnespoststämplar på officiella VM-kort.

Exempel på kort med tilltryck avsett att kompletteras med laguppsättningsnummer från anmälningsdokument. Artikelförfattaren har inte funnit något exempel på kort där komplettering gjorts.

Svenskt VM-frimärke även i stämpel och helsak

Europeiska postmästerskapet i fotboll arrangerades sommaren 1972 i Helsingborg. Evenemanget försågs med en minnespoststämpel där motivet hämtats från det svenska VM-frimärket 1958. Återgivningen av fotbollsspelaren har noga följt frimärket, men bollen har flyttats upp och utgör bokstaven o i ortnamnet Helsingborg.

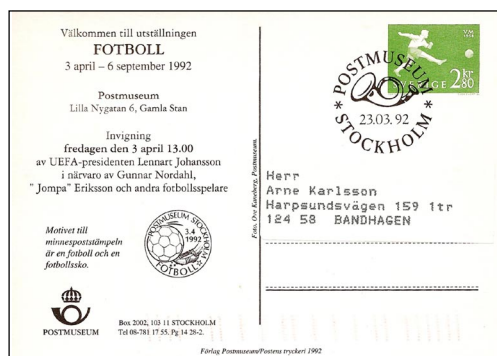

Minnespoststämpel där motivet är baserat på VM-frimärket 1958.

Under ett antal år skickade Postmuseum ut inbjudan till sina utställningar i form av ett vernissagekort som samtidigt var en helsak. Sverige anordnade EM i fotboll 1992. Postmuseum anknöt med en sommarutställning. Vernissagekortets värdetecken har grön färg och valören 2.80 till skillnad från 20 öre 1958. Vysidan på vernissagekortet återger en fot-

boll klädd med fotbollsfrimärken och symbol för EM-turneringen.

Postmuseums vernissagekort gavs också ut utan tilltrycket med utställningsinbjudan. Tidigare sålde Posten helsaker för frankeringsvärdet, men så inte här. Postkortet såldes för 6 kronor det vill säga med ett tillägg på 3.20 utöver frankeringsvärdet 2.80. Dessa kort benämns Postmusei Postkort och är katalogiserade i *Facit Special 2015* under beteckningen pKe. Det här presenterade kortet är pKe 81.

Helsak – postkort – där värdetecknet utgörs av en portoreviderad version av 20-öresvalören av VM-frimärket 1958.

Svenskt VM-frimärke i utländsk filateli

Det händer att postförvaltningar gör tillbakablickar på tidigare fotbolls-VM. I sådana utgåvor förekommer återgivning av det svenska VM-frimärket från 1958.

I Paraguay utgavs i augusti 1988 ett miniark innehållande några frimärken som uppmärksammade att fotbolls-VM i Mexiko 1986 hade lämnat över till Italien som nästa VM-arrangör. I arket finns även icke frankeringsgiltiga bihang, ofta kallat tabs. Israel ger regelbundet ut frimärksark med tabs. I miniarket från Paraguay rör det sig här om vinjetter inne i arket. Den tyska Michelkatalogen använder benämningen Zierfeld – prydnadsfält – för dessa vinjetter. Vinjetterna uppmärksammar VM-historia med bland annat det svenska VM-frimärket 1958.

Utsnitt ur miniark från Paraguay. Till det här stämplade frimärket finns knutet en icke frankeringsgiltig vinjett, som återger det svenska VM-frimärket 1958.

Bolivias Filatelistförbund har i samarbete med landets postförvaltning initierat utgivning av speciella blockutgåvor med så kraftigt tilläggspris att de anses som icke-rumsrena. Men under täckmantel att man bygger upp en Opensamling kan man inlemma även dessa objekt. Utgivning är ofta knuten till frimärksutställningar. Jag exemplifierar med att nämna ett objekt där sidobilder återger frimärken från VM-turneringar, bland annat det svenska VM-frimärket 1958. I arket finns ett enda bolivianskt värdetecken med valören 3 boliviano. På arket anges att tilläggsavgiften är hela 17 boliviano. Värdetecknet återger ett tidigare utgivet minnesfrimärke för att markera det bolivianska frimärket 100 år. För att ge ytterligare filatelistisk tyngd uppmärksammas att det var 100 år sedan frimärkspionjären Rowland Hill (1795 – 1879) avled.

England stod som värd för VM-turneringen år 1966. På våren samma år anordnades en nationell brittisk frimärksutställning. Fotboll blev motivtema under utställningen. Flyer – flygblad – återger fyra frimärken från tidigare VM-turneringar, bland annat det svenska VM-frimärket.

Boliviansk blockutgåva, som återger ett antal VM-frimärken. Det bolivianska värdetecknet finns överst i mitten.

Svenskt VM-frimärke i flyer inför brittisk frimärksutställning.

Utländsk frimärksutgivning inför VM 1958

År 1958 var frimärksutgivningen med sportfrimärken fortfarande begränsad. Utöver Sverige var det Sovjetunionen och Tjeckoslovakien som startade frimärkspressarna för att uppmärksamma fotbolls-VM 1958.

Sovjetunionen hade vunnit fotbollsturneringen vid OS 1956 och inför VM 1958 hade man stora förhoppningar. Frimärkena gavs ut i två valörer såväl tandade som otandade, och förekommer även där röd färg bortfallit.

Tandat och otandat frimärke från Sovjetunionen inför VM 1958.

Ryskt frimärke inför VM 2018 återger sovjetiskt frimärke inför VM 1958.

Inför Rysslands värdskap för VM 2018 har Rysslands Post emitterat ett frimärke som återger 60 kop. valören av Sovjetunionens VM-frimärke 1958.

Tjeckoslovakien gav i januari 1958 ut fem frimärken ägnade världsmästerskapstävlingar under året. Konstakning, kanot, volleyboll och fallskärmsbrottning skulle äga rum i Tjeckoslovakien och så fotboll där Tjeckoslovakien hörde till de 16 kvalificerade nationslagen för turneringen i Sverige. I ett fotbolls-

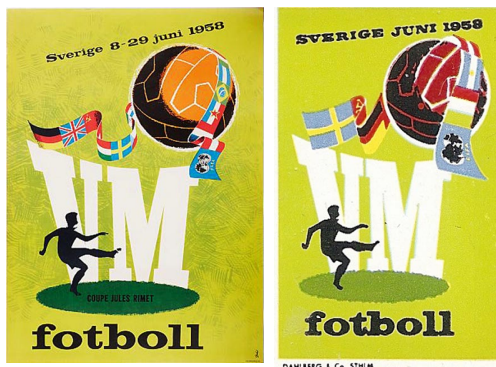
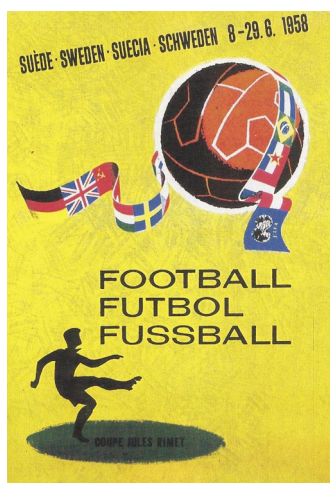

På frimärket från Tjeckoslovakien anges Stockholm som spelplats för fotbolls-VM 1958. I märkets förgrund spelare i tjeckoslovakisk spelardräkt.

frimärke från Tjeckoslovakien anges Stockholm som spelplats för fotbolls-VM 1958. I huvudstaden spelades ingen match, dock i grannstaden Solna.

Affischen

På affischen för VM 1958 finns signaturen Bekå vilket står för Bengt Karlsson, som arbetade på reklambyrån Ervaco. På affischen finns texterna: Ervaco-reklam/Dahlbergs offset. Motivet utgörs av en flygande boll, nationsflaggor rundar bollen samt en spelare i silhuett i bollens skugga. Affischen finns i några olika versioner som kan särskiljas bland annat genom olika flaggor i girlangen.

Affischen finns i några versioner som främst kan särskiljas genom antalet flaggor i flaggirlangen runt fotbollen. Längst till höger brevmärket baserat på affischen med minst antal flaggor. I brevmärkets nedre marginal text "DAHLBERG & Co, STHLM". Brevmärket finns också i en variant där trycket i nedre marginalen är "ERVACO DAHLBERG & Co".

En av affischversionerna finns också som brevmärke och vykort.

En väl bevarad affisch såldes i februari 2016 på Stockholms Auktionsverk för drygt 6.000 kronor.

Arenor

Den stora satsningen inför VM i Sverige var att det byggdes två nya arenor: Nya Ullevi i Göteborg och Stadion i Malmö. Dessa arenor har ritats av samma arkitektkontor - Jaenecke & Samuelsson med arkitekterna Sten Samuelsson och Fritz Jaenecke - där Stadion i Malmö är en något förminskad version av Nya Ullevi. Nya Ullevi ger än i dag ett modernt intryck med sina svepande linjer. Läktartaket hålls uppe av ställinor från pyloner.

Ett överraskande arenaväl var Rimnersvallen i Uddevalla. Staden hade dittills inte haft något fotbollslag i högsta serien. Men orten hade en idrotts- och kulturintresserad mecenat: skeppsredaren Gustaf Thordén. Inför sommar-OS 1956 bekostade han det svenska deltagandet i rodd och nu initierade han att en sittplatsläktare flyttades till Rimnersvallen. Just Rimnersvallen var för övrigt den enda VM-arena som blev helt utsold -

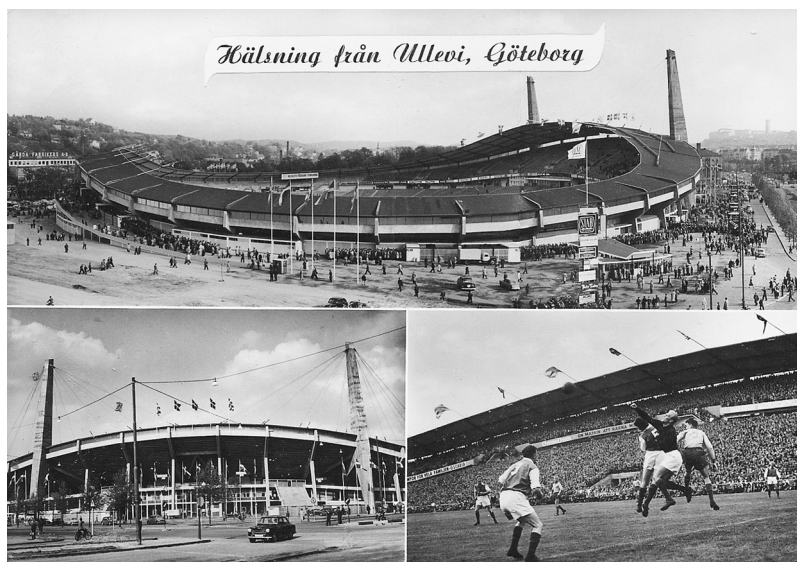
17.778 åskådare - vilket skedde då Brasilien inledde grupppelet mot Österrike.

I min Förteckning 2 listas de officiella vykorten där bl.a. arenanamn presenteras. Matcharenornas namn är historiebärare och det framkallar en tår i ögonvrån när idag nästan alla arenanamn är sålda till sponsorer.

Nya Ullevi i Göteborg invigdes den 29 maj 1958 med bland annat testmatch för ett svenskt VM-lag mot en Göteborgsallians. Vid evenemanget fanns en minnespoststämpel som visade arenan. Matchen slutade 2-2 och första målet på Nya Ullevi gjordes

Minnespoststämpel vid invigningen av den vackra idrottsarenan Nya Ullevi.

Vykort AB Jolin & Wilkenson, Göteborg nr 487. Matchbild i nedre högra hörnet från invigningsmatchen: Alliansens målvakt Ronald Johansson i luftduell mot landslagets Agne Simonsson i ljus tröja.

Vykort Förlag Berndt Johnsson, Malmö nr. K 21. Malmö Stadion.

vid retur på egen straffspark av landslagets Gunnar Gren. "Nacka" kvitterade till 2-2.

Fotbollshjältar äras med frimärken

Lagom till Svenska fotbollförbundets 100-årsjubileum år 2004 gav Posten ut en frimärksutgåva med svenska fotbollsstjärnor. Nils Liedholm var en av tre närvarande frimärkslirare vid en presentation på Postmuseum.

"Litet konstigt att kunna bli stämplad igen så här långt efter karriären", sa Nils Liedholm. Ty detta hände sig på den tiden då man kunde förutsätta att svenska frimärken stämplades.

Och Nils Liedholm mindes inte bara vem motståndaren på frimärksbilden är, utan berättade också om omständigheterna kring ledningsmålet:

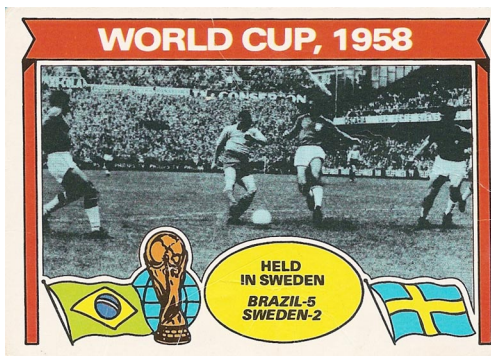
"Den andre är Brasiliens kapten Bellini. Jag fick en boll från Agne Simonsson från andra sidan och jag dämpade bollen, för det var skruv på den. Och så dribblade jag bort två av motståndarna utan att jag riktigt visste om det innan jag sköt."

Resultatet av Liedholms aktion är ingen fotbollsälskare omedveten om. Vi som närvarade på Postmuseum kunde känna hur luften vibrerade av fotbollsnostalgi.

Utsnitt ur häfte med självhäftande frimärke då Nils Liedholm ger Sverige ledningen i VM-finalen 1958.

Topps Chewing Gum – Topps tugummi – har tillhandahållit samlarkort. Ett sådant samlarkort presenterar på baksidan i korta fakta VM-turneringen 1958. Kortets motiv presenteras inte, men vi kan se att det är för Sverige smickrande att man återger samma förlaga som använts för det ovan beskrivna svenska frimärket.

Samlarkort från Topps Chewing Gum.

San Marino uppmärksammade år 1999 att den italienska fotbollsklubben Milan fyllde 100 år. Man gav ut ett souvenirark där ett frimärke visar de vi känner som Gre-No-Li. Den tyska Michelkatalogen presenterar märkesmotivet som *Schwedentrio*. Gunnar Gren och Nils Liedholm ingick i svenska VM-laget 1958 medan Gunnar Nordahl hade avslutat sin elitkarriär.

De svenska VM-spelarna Gunnar Gren och Nils Liedholm flankerar Gunnar Nordahl på ett frimärke från San Marino 1999.

Häftesomslag "Svensk Fotboll 100 år"

Svenska Motivsamlare har ett pågående arbete med att utforska motiven på de svenska häftesomslagen. Forskningen har hittills utmynnat i två skrifter: *Motiv på svenska frimärkshäften 1904-1979* (1980) och *Motiv på svenska frimärkshäften 1980-1994* (1995). Även för häftesomslag från och med 1995 finns intressanta iakttagelser.

Häftesomslaget till Svensk Fotboll 100 år den 26 mars 2004 visar en bild med en jublande fotbollsläktare. Vilken match rör det sig om?

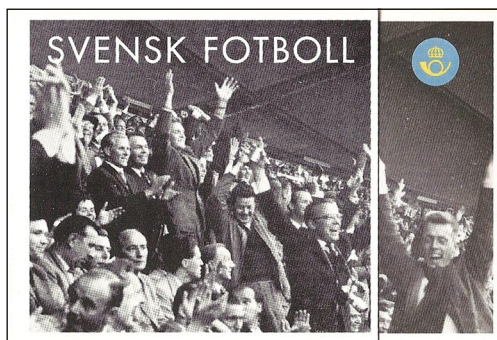
Inför 50 års jubileet av fotbolls-VM i Sverige 1958 ägnades hela helgbilagan den 3 maj 2008 i *Norrköpings Tidningar (NT-sporten)* åt material producerat av den frilansande sportjournalisten Mats Taxén. I artikeln ingick en litet oskarp läktarbild som otvivelaktigt utgjort förlaga till häftesomslaget. Läktarbilden saknar bildtext och uppgift om bildleverantör.

Vid en olympiahistorisk utflykt träffade jag artikelförfattaren Mats Taxén. På min fråga uppgav han att bildmaterialet hade tagits fram av tidningens sportredaktion utan hans medverkan. Fredrik Rosander vid *NT-sporten* har berättat:

”Efter lite forskande har vi lyckats fastställa att bilden är tagen i samband med Sveriges 3-1-seger i semifinalen mot Västtyskland på Nya Ullevi, Göteborg den 24 juni 1958.”

Jag har gjort egna parallella efterforskningar och fäster tilltro till den lämnade uppgiften. Därmed blir häftesomslaget litet speciellt eftersom det inte är ”vilken match som helst”. När man ser den jublande läktarbilden kan man erinra sig Lennart Hylands radioreferat då ”Kurre” Hamrin efter en solo-dribbling gjort det avgörande 3-1 målet:

”Scenerna här på Nya Ullevi kan absolut inte beskrivas...ett sånt cirkusnummer av Hamrin...”

Omslag till frimärkshäfte SH 13.

Brasiliens målskytte i VM-finalen

I Brasiliens tredje match i turneringen fann man den optimala laguppställningen. I denna match på Nya Ullevi mot Sovjetunionen gjorde högeryttern Garrincha och innern Pelé entré i turneringen. En enig presskår konstaterade att det var det häftigaste de sett när Garrincha drog fram som en tornado genom motståndarnas vänsterförsvar.

Sverige borde varit varnade för vad som väntade, men i duell mot Garrincha blev varje vänsterback rundningsmärke. Brasiliens två första mål mot Sverige när de förvandlade 0-1 till 2-1 gick till på nästan exakt samma sätt. Garrincha rycker ned mot kortlinjen och slår ett stenhårt inlägg där Vava vråker sig fram och stöter in bollen. Det första av Vavas mål finns dokumenterat i ett frimärke utgivet år 1985 i Nordkorea.

Vavas första finalmål mot Sverige i VM-finalen i frimärke från Nordkorea utgivet år 1985.

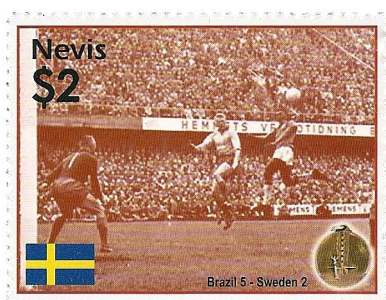
Pelé svarade för sitt första och Brasiliens tredje mål när han lättar bollen över en svensk försvarare och möter direkt med volleyskott. Inför Rysslands VM-världskap 2018 har man utöver frimärken givit ut ett antal postbrev med sidoillustrationer från tidigare VM-turneringar. En sådan sidoillustration är ett foto som visar då Pelé gör sitt första finalmål.

Nevis gav år 2005 ut ett par frimärksblock för att celebrera att fotboll-VM fyllde 75 år. Det som är både överraskande och för Sverige hedrande är att alla frimärken i

Postbrevets sidoillustration visar Pelés första mål i VM finalen mot Sverige. Postbrevet sänt som rek och tilläggsfrankerat med Rysslands återutgivning av Sovjetunionens VM-frimärke från 1958.

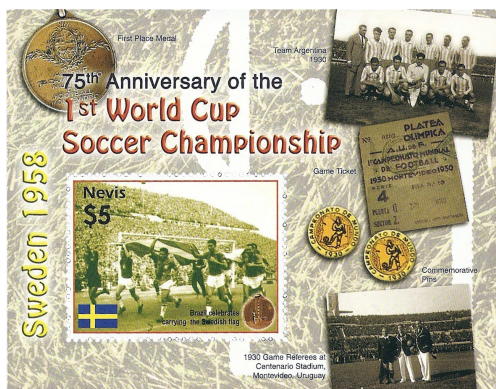
blocken har motiv från finalmatchen i Sverige 1958. Ett frimärke visar då Pelé vinner en nickduell mot Sven Axibom och bollen börjar sin färd i en båge över den överrumplade svenske målvakten Kalle Svensson.

Pelés andra mål innebar slutresultatet 5-2.

Pelé i glädjetårar tröstas av Garrincha medan Sven Axibom är förundrad över de sydamerikanska känslorna.

Illustrationer som omger frimärket speglar att den första VM-turneringen fyller 75 år. Frammärket visar då det brasilianska laget springer med svenska flaggan efter vinsten 1958.

Råsunda fotbollsstadion där VM-finalen spelats har rivits. Nevis postförvaltning har varit förutseende och dokumenterat hur arenan såg ut.

Genom VM-finalen har det växt fram en särskild relation mellan svensk och brasiliansk fotboll. Den allra sista landskampen på anrika Råsunda fotbollsstadion spelades onsdagen den 15 augusti 2012 mellan Sverige och Brasilien. Posten tog fram en minnespoststämpel som en hyllning till evenemanget och arenan. Som postort i stämpeln anges

Råsunda. Det är många år sedan Postorten Råsunda utplånades. Det man kallar minnespoststämpel borde använts som sidostämpel och inte för makulering av frimärken eftersom den saknar reell postort.

Drygt två år tidigare gjorde man ett liknande misstag. Också då var det en stämpel med fotbollsanknytning. Det var vid frimärksutställningen i Borås våren 2010. Det dök upp en stämpel med texten Posten Elfsborg. Någon postort med namnet Elfsborg finns inte och har aldrig funnits.

Råsunda fotbollsstadion på ett frimärke från Nevis.

Minnespoststämpel med postort Råsunda, som inte existerade år 2012.

Brasilien firar

Bilder på Pelé i glädjetårar har gått till fotbollshistorien. När Nicaragua i samband med VM-turneringen 1974 gjorde tillbakablickar på tidigare VM-turneringar valdes för VM 1958 en bild med delar av det brasilianska laget strax efter slutsignalen i VM-finalen. För en hängiven motivsamlare är det oemotståndligt att identifiera spelarna.

Frimärket finns bland de märken som pryder bildsidan på Postmuseums helsak pKe 81, som jag presenterat under avsnittet *Svenska VM-frimärket även i stämpel och helsak*.

Frimärket från Nicaragua återger från vänster backen Nilton Santos, mittbacken Orlando, målvakten Gilmar och halvbacken Didi glatt vinkande medan kedjespelaren Pelé gråter mot Gilmars bröst.

Tränaren Vicente Feola ledde Brasilien till landets första VM-seger 1958. På ett frimärke från Niger återges han iförd karaktäristisk keps.

Den 2 juli 1958 användes i Brasilien en minnespoststämpel som återger VM-pokalen.

Den 20 januari 1959 uppmärksammade Brasiliens postförvaltning VM-triumfen med ett frimärke där förlagan framgår av här visat Maxikort. En spelare i ordinarie landslagsdress mot bakgrund av VM-pokalen. I frimärket har färgsättningen reducerats.

När Brasilien 1970 vann VM för tredje gången erövrade man VM-pokalen för alltid. Brasiliens postverk gav ut tre frimärken där frimärket som symboliserar triumfen i Sverige visar lagkaptenen Bellini med VM-pokalen mot bakgrund av svenska flaggan.

Fransk målfontän

Just Fontaine gjorde stor succé under sitt enda VM-slutspel i Sverige 1958. Fontaine gjorde hela 13 mål under mästerskapet och Frankrike tog VM-brons, landets dittills främsta merit i VM-sammanhang. Något år efter VM-sommaren skadades han och fick avbryta fotbollskarriären och engagerades som fotbollsambassadör då han reste runt och delgav minnen från en oförglömlig sommar i Sverige år 1958. Det franska laget var förlagt i Laxbrogården i Kopparberg. Fontaine har fungerat som kontaktperson för laget från 1958 och de gjorde ett gemensamt återbesök i Sverige under EM i fotboll 1992. Det var en besviken Fontaine som konstaterade att i Sverige hade pizza ersatt de goda svenska köttbullarna och laxen. Riktigt ledsen blev han när han noterade att förläggningshotellet Laxbrogården hade förvandlats till bland annat postverksamhet. Men de goda minnena från Sverige bevarade Fontaine och återkallar när han njuter sitt otium i feriehuset på franska Rivieran som döpts till "Svenska huset".

Raymond Kopa underordnade sig rollen som framspelare och hade en viktig del i Fontaines målfabrikation

Just Fontaine på frimärke utgivet år 1998 i Tanzania. Samma motiv vid samma tillfälle finns även från Liberia.

Engelske tecknaren Philip Neill har svarat för välliknande porträtt för samlarkort. Kortets baksida innehåller Just Fontaines meriter.

I utgåva inför VM 1998 återgav Kongo fotbollshjältar, här Raymond Kopa.

Sportcaster

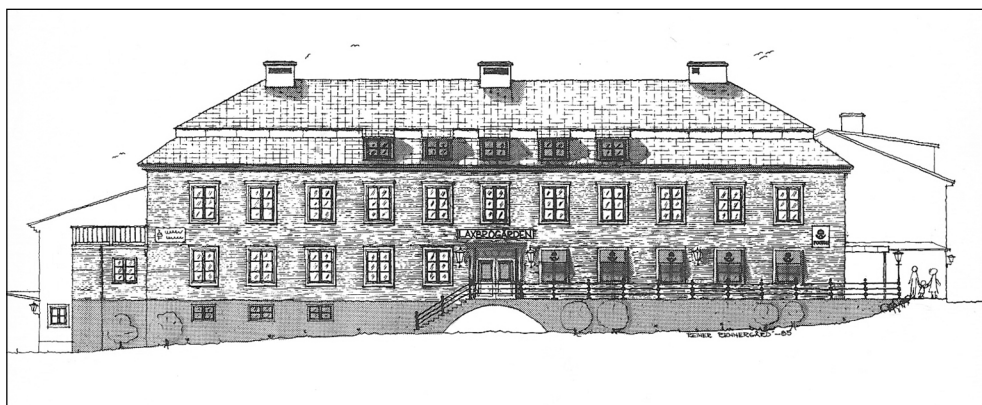
Sportcaster är stora samlarkort, oftast i stående format cirka 12 x 16 cm, utgivna av det schweiziska förlaget Editions Rencontre S.A. Korten har färgfotobild på framsidan och detaljerade historiska data på baksidan.

Jag har fått ögonen på ett kort som ägnas Frankrikes deltagande vid VM 1958. Det har retat min nyfikenhet att fastställa till vilken ort motivet kan knytas.

På baksidan finns text på franska kring Frankrikes deltagande i VM 1958. Som bildtext anges att det är Roger Piantoni som anfaller.

I högerdel av läktaren synes finnas en svensk flagga vilket indikerar att bilden skulle vara från Sverige.

Under VM 1958 spelade Frankrike gruppmatcher på Idrottsparken i Norrköping, Arosvallen i Västerås och Eyravallen i Örebro. Visserligen var det idylliska arenor som inbjöd till VM-matcher, men det förefaller inte rimligt att bilden är från en VM-match. Det franska laget som var förlagt i Kopparberg spelade fyra träningsmatcher mot små klubbar i Nora, Bångbro, Hällefors och Ställdalen. Möjligen borde det vara hembygdssamlare i någon av dessa orter som har intresse av att fastställa var fotot är taget. *Nerikes Allehanda* den 27 maj 1958 rapporterade att Frankrike under pingsthelgen spe-

PT-kort utgivet 1985. Kortet ritat av Reimer Rennergård med baksidestext "Postkontoret Kopparberg I som finns i Laxbrogården, Kopparberg". År 1958 hyste huset hotell och var inkvartering för det franska landslaget.

lat två träningsmatcher mot Närkekombinationer. I Nora kunde 1.800 personer se Fontaine göra fem mål och Piantoni nätade fyra gånger. I Ställdalen fick 2.500 åskådare se fransmännen vinna med 16-0. Tyvärr för småklubbarna hade FIFA förbjudit arrangörerna att ta entré på träningsmatcherna. Det finns kanske ännu någon pensionär, som inte nådde högre än division V i egen fotbollskarriär, men som kan skryta med att ha spelat mot VM-medaljörer.

Tjeckoslovakien

Tjeckoslovakien har delats upp i Tjeckien och Slovakien med egna postverksamheter. Med viss regelbundenhet förekommer samutgåvor vilket oftast betyder att två länder ger ut frimärken med identiska motiv. Brasilien och Tjeckien enades år 2013 om en

Sportcasterkort där artikelförfattaren hittills har misslyckats med att geografiskt förankra motivet.

Tjeckiskt postkort där sidoillustrationen visar spelarna Josef Masopust och Pelé.

speciell samutgåva med ett frimärke respektive en helsak. Man uppmärksammade diplomatiska förbindelser. Framärket från Brasilien utformades av konstnären Mário Alves de Brito, som erinrar om hur Brasilien och Tjeckoslovakien möttes i VM finalen 1962.

För värdechecknet till ett tjeckiskt postkort utgick den tjeckiske konstnären Zdeněk Netopil från ett frimärke i Brasilien, men gav

det viss egen prägel. Det är postkortets sidoillustration som gör att objektet kan knytas till VM 1958. Två identifierbara fotbollsspelare återges där en av dem inte behöver någon närmare presentation: Pelé. Den tjeckiske spelaren är Josef Masopust, som var nationens stora stjärna under många år. Både Pelé och Masopust deltog i VM-slutspelet 1958.

År 2013 uppmärksammade Slovakien engelska Football Association, FA, 150-årsjubileum. Genom tillskapande av FA 1863 fick fotbollen fastare organisation och enhetliga regler. Ett frimärke med den slovakiske spelaren Ján "Bimbo" Popluhár presenterades.

Jag såg Masopust och Popluhár då Tjeckoslovakien besegrade Argentina i Helsingborg med 6-1. I de matcher där de inte hade mitt stöd gick det sämre för Tjeckoslovakien och man gick inte vidare från grupp-spelet 1958.

Personer som representerade press, radio, TV eller deltagarland utrustades med ackrediteringsmärken försedda med säkerhetsnål på baksidan. Ackrediteringsmärket bestod av en metallplatta tillverkad av Sporrong. På metallplattan visas en fotbollsspelare och en fotboll baserat på motivet i en officiell affisch. Till metallplattan var fäst en textilbänderoll med uppgift om personens status.

Ackrediteringsmärke för spelare från Tjeckoslovakien.

Frimärke från Slovakien som uppmärksammar Ján Popluhár.

Västtyskland

Josef "Sepp" Herberger var förbundskapten för Västtysklands fotbollslandslag 1950-1964. Under VM 1958 och 1962 var Helmut Schön assisterande tränare för att sedan från och med 1964 ta över uppdraget som förbundskapten.

Fritz Walter var lagkapten för det segrande tyska laget vid VM 1954. När det drog ihop sig till VM 1958 var han fortfarande viktig för landslaget. Han var Tysklands motsvarighet till sin årsbroder Sveriges Gunnar Gren. I Kaiserslautern bär fotbollsstadion sedan 1985 namnet Fritz-Walter-Stadion.

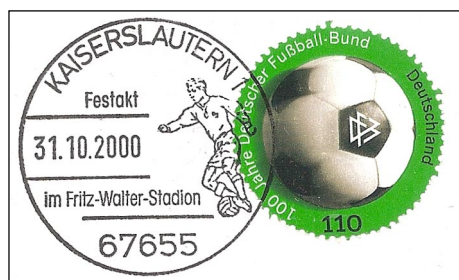
Uwe Seeler, en av tysk fotbolls stora profiler, genomförde 1958 sin första av fyra VM-turneringar.

Tyskt frimärke uppmärksammar år 1997 Herberger 100 år.

Helmut Schön 100 år. På ett tyskt frimärke och en stämpel är han iförd karaktäristisk keps.

Fritz Walter har givit namn till fotbollsstadion i Kaiserslautern.

Frankostämpel som för ut budskap om Uwe Seeler stiftelse.

Paraguay i VM 1958

När Paraguay 1986 kvalificerat sig till fotbolls-VM kände man stolthet inom Paraguays postförvaltning och gav ut ett miniark innehållande fem frimärken med lagbilder som visade landets lag år 1986.

I arket ingick även fyra inte frankeringsgiltiga vinjetter med Paraguaylag från tidigare VM-turneringar bland annat laget i Sverige 1958.

Utsnitt ur miniark. Överst ett frimärke med Paraguays VM-lag 1986 och nederst inte frankeringsgiltig vinjett med Paraguays lag 1958.

Ryska legendarer

Inför Rysslands värdskap för fotbolls-VM 2018 har landet givit ut flera frimärksserier. Vid tre tillfällen uppmärksammades ryska fotbollslegendarer i miniark med samma utseende. I varje ark finns sju frimärken samt nio inte frankeringsgiltiga vinjetter. Till varje frimärke är knutet en icke frankeringsgiltig vinjett. Frimärket visar "passfoto" för aktuell fotbollsspelare och vinjetten återger helfigur, som visar personen i aktion.

De tre miniarken med ryska fotbollslegendarer utgavs i december 2015, oktober 2016 och december 2016. Varje utgåva innehåller en eller flera legendarer som kan knytas till VM 1958. Vid transkribering av kyrilliska bokstäver till latinska alfabetet kan förekomma vissa variationer när namnen återges.

I den första utgåvan har samtliga sju viss anknytning till VM-turneringen i Sverige:

Valentin Bubukin ingick i truppen vid VM 1958, men spelade ingen match. Halvbacken Yuri Voynov spelade samtliga matcher och efter turneringen uttogs han till världslaget. Forwarden Valentin Ivanov spelade fyra matcher och gjorde ett mål. Gavril Kachalin blev efter spelarkarriären tränare och fungerade som förbundstränare vid VM 1958. Forwarden Sergey Salnikov spelade fem matcher. Eduard Streltsov var ett levnadsglatt underbarn som missade VM-turneringen anklagad för ett grovt brott men i kvalificeringsmatcherna inför VM spelade han en avgörande roll. I en träningsmatch då Sovjetunionen besegrade Sverige med 6-0 i juni 1955 gjorde Streltsov tre mål. Strax före den tänkta resan västerut till VM i Sverige fick Streltsov styra kosan österut till arbetsläger i Gulag, men fick upprättelse, gjorde comeback i landslaget och fick ett fotbollstadion uppkallat efter sig. Ett slutligt erkännande fick han postumt då han inlemmades i den ryska frimärksutgåvan fotbollslegendarer. Målvaktsjätten Lev Jasjin hörde till de stora sovjetiska stjärnorna.

Yuri Voynov inröstades i världslaget.

Gavril Kachalin, sovjetisk förbundstränare.

Den sovjetiske målvaktsjätten Lev Jasjin.

I utgåvan oktober 2016 kan två legendarer knytas till VM 1958:

Nikolai Latyshev var försvarsspelaren som efter karriären blev domare. Ryska Posten nämner att han dömde finalen vid VM i Chile 1962, men uttalar inget om hans anknytning till Sverige. Sovjetisk fotboll dök på 1940-talet upp i västvärlden genom klubb laget Dynamo Moskva. Ofta nämns att de spelade i kortbyxor som såg ut som knä-långa kjolar. Med på turné i Sverige var deras egen fotbollsdomare Nikolai Latyshev och han blev känd genom sin opartiskhet. Han utsågs till domare för VM-turneringen 1958 där han dömde Sveriges öppningsmatch mot Mexiko och omspelsmatchen mellan Wales och Ungern.

Nikolai Latyshev dömde bland annat Sveriges öppningsmatch mot Mexiko.

Den stora sovjetiska stjärnan bredvid målvakten Lev Jasjin var vid VM 1958 den eleganta halvbacken Igor Netto, som dock hämmades av en skada och endast kunde delta vid en VM-match.

I decemberutgåvan 2016 var en legendar verksam under VM turneringen i Sverige. Det verkar vara så att man i Ryssland har praxis att inte ge ut frimärken som avbildar levande personer. Forwarden Anatoly Ilyin avled under 2016 och strax därefter dök han upp i frimärksutgivning. Ilyin spelade fem matcher och nätade två gånger under VM-turneringen i Sverige.

Strax efter sin död blev Anatoly Ilyin hedrad som fotbollslegendar.

Samtliga 21 frimärken och vinjetter med presentationer finns även utgivna samlade i ett prestigehäfte. Frimärkena i häftet är svagare i färgen än frimärken i miniarken. Text på ryska med dess kuriösa kyrilliska bokstäver är för många västerlänningar svårtillgänglig. I prestigehäftet återges vinjetternas presenterande ryska text också på engelska.

Storbritannien

Sporter där de brittiska landsdelarna tävlar var för sig är i allmänhet sporter som de var pionjärer inom. För att ta fotboll som ett exempel bildades The Football Association, (FA) 1863. När sedan internationella FIFA bildades mer än trettio år senare fick de brittiska landsdelarna separata medlemskap.

Gibraltarklippan ligger längst ner på den iberiska halvön, där Medelhavet möter Atlanten, och är sedan 1713 brittiskt territorium. Gibraltars ställning har aktualiserats i samband med Storbritanniens begäran om utträde ur EU. Gibraltar har frimärksutgivning skild från Storbritannien och det kan jämsättas med Ålands relation till Finland.

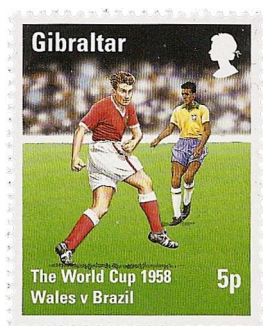
I januari 1988 uppmärksammade Gibraltar det årets fotbolls-VM med en frimärksutgåva som visade Englands, Skottlands, Wales och Nordirlands insatser i tidigare VM-mästerskap. För Wales och Nordirland lyfter man fram matcher i Sverige 1958.

Fotbolls-VM 1958 är den enda VM-turnering där Storbritanniens alla fyra landsdelar varit kvalificerade. Och resultatmässigt blev det "omvända världen": Nordirland och Wales gick till kvartsfinal, men inte England och Skottland.

Wales

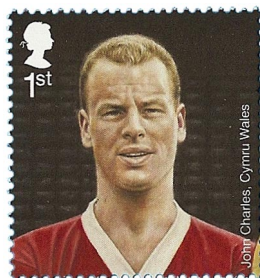
Fotbolls-VM 1958 är den enda gången Wales varit kvalificerat för slutturneringen. I en text på ett frimärke från Gibraltar nämns Wales' kvartsfinal mot Brasilien. Som förklara till den walesiske spelaren i förgrunden synes ha använts ett foto som visar då Terry Medwin gör det avgörande 2-1 målet i omspelmatchen mot Ungern.

Fixstjärnan i det walesiska VM-laget var anfallaren John Charles. Året innan VM gjorde han tillsammans med sitt italienska lag Juventus en vänskapsturné i Sverige. Efter en match mot AIK konstaterades i *Dagens Nyheter* att han är en av de största som beträtt Råsunda fotbollsstadion. År 1958 gjorde han lagets första mål i ett VM-slutspel. Han blev hårt uppvaktad och fick inte fria tyglar.

Gibraltarutgåva från 1988 uppmärksammar Wales i kvartsfinal mot Brasilien 1958.

I frimärkssammanhang agerar inte Storbritanniens landsdelar självständigt utan det ges ut gemensamma frimärken. Inför 150-årsjubileet år 2013 av The Football Association, FA, utgavs elva frimärken med fotbollshjältar från alla de fyra landsdelarna. Antalet elva frimärken valdes för att man därmed kunde ta ut ett lag. I utgåvan fick walesiske John Charles "spela" på centerpositionen.

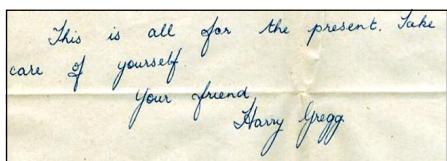

John Charles i utgåva från Storbritannien år 2013. Märket finns både självhäftande och fukthäftande.

Nordirland

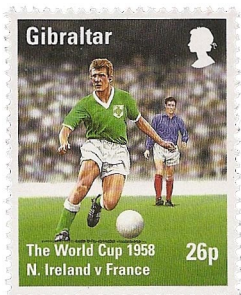
Dokumentärfilmaren Evan Marshall presenterade 2015 filmen *Spirit of '58 – The incredible untold story of Northern Ireland's greatest football team*. Året efter utkom en bok med samma titel som filmen.

Inför filmen hade Marshall lyckats spåra upp svensken Bengt Jonasson. Denne Bengt Jonasson var 13 år 1958 och sökte upp Nordirlands förläggning i Tylösand främst för att skaffa legendariske målvakten Harry Greggs autograf. Hans autografjakt utmynnade i att han blev lagets inofficielle maskot och fick åka med laget vid matcherna samt har bjudits till Nordirland två gånger.

Utsnitt ur brev från Harry Gregg till Nordirlands svenske maskot Bengt Jonasson.
Bild ur Bengt Jonassons samling.

För identifiering av den nordirländske spelaren på Gibraltarfrimärket har jag konsulterat dokumentärfilmaren Evan Marshall och Nordirlands fotbollsförbund, men man vågar inte ge ett bestämt svar utan hänvisar till att frimärkstecknaren ägnat sig åt viss konstnärlig frihet. Jag har dock gått vidare och haft en dialog med Bengt Jonasson samt jämfört med en lagbild i *Rekordmagasinet* nr. 32 1958. Det visade sig att av de elva spelarna i Rekordmagasinets lagbild har namnen för fem spelare placerats fel. Det synes

Sannolikt Billy Bingham på ett frimärke från Gibraltar år 1988.

vara Billy Bingham som återges på Gibraltarfrimärket. Det är väldigt välvalt. Han spelade i turneringen 1958 och var förbundskapten vid VM-turneringarna 1982 och 1986.

Flera nordirländska spelare har vittnat om att de inte kan minnas en vackrare plats än halländska badorten Tylösand där Nordirland hade sitt läger. Vackert beläget med havsutsikt finns Sankt Olofs Kapell, som kom att spela en viktig roll för nordirländarna. I de nordirländska fotbollsbestämmelserna ingick en klausul att man inte tillät fotbollsspel på söndagar. Man var medveten om att det förekom söndagsspel vid slutturneringen i Sverige, men man hade nog inte räknat med att man skulle kvalificera sig eftersom Portugal och Italien ingick i samma kvalgrupp. För att blicka hemmaopinionen beslöt laget att inleda söndagen med ett besök i Sankt Olofs Kapell. Till andaktsstunder i Sankt Olofs kapell sammankallas med klockringning från en fristående klockstapel där en av klockorna ägnats idrottsprinsen Bertil. En engelskspråkig prästs predikan handlade passande nog om att tro kan försätta berg. Ett vykort med Sankt Olofs Kapell kan erinra om Nordirlands besök.

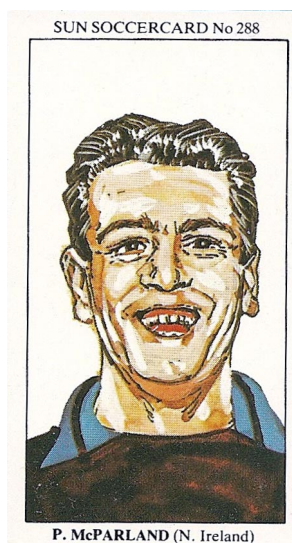
Tidningen *The Sun*

Den engelska tidningen *The Sun* har haft en ymnig utgivning av samlarkort med fotbollsspelare. Intresset blev stort och tidningen gav även ut samlaralbum. Fotbollsspelarna återges i form av tecknade bilder och baksides-text.

Efter succén med samlarkorten satsade tidningen på utgivning av Soccerstamp ©. Begreppet ”soccer” används för att skilja ut att det gäller för oss vanlig europeisk fotboll och inte amerikansk fotboll. Namnet ”stamp” avser inte frankeringsgiltiga frankotecken utan vad vi brukar kalla brevmärke. Soccerstamp © förekommer i varierande format och storlek. Soccerstamp © är ofta effektfullt utformade, men man saknar samlarkortens belysande baksidestexter.

Bland både samlarkort och Soccerstamp © finns givetvis den legendariske målvakten Harry Gregg.

Nordirland hade vid VM-turneringen en imponerande centrollinje med Gregg i mål, Danny Blanchflower som halvback samt forwarden Peter McParland som gjorde fem mål på fem matcher.

P. McPARLAND (N. Ireland)

Nordirlands målgörare Peter McParland på en samlarbild utgiven av tidningen The Sun.

Nordirlands Harry Gregg avbildas på ett par brevmärken av olika dimensioner från tidningen The Sun.

Flygkrasch i München

Vid fotbollslaget Manchester Uniteds hemfärd från en bortamatch i Jugoslavien inträffade en flygkrasch vid mellanlandningen i München den 6 februari 1958.

Detta påverkade samtliga fyra brittiska landslag. Bara två av de många landslagsmännen i United kom till VM.

Harry Gregg, Nordirlands målvakt, och Bobby Charlton, som dock aldrig fick spela någon match för England.

Skottland förlorade sin nyutnämnde manager: Busby hann inte bli tillräckligt frisk för att följa med till Sverige.

Det 18-åriga underbarnet Kenny Morgans, tänkt som ytter i Wales lag överlevde, men kom aldrig mer tillbaka till tidigare form.

Nordirlands centerhalv Jackie Blanchflower, lillebror till halvbacken Danny, kunde aldrig mer spela fotboll.

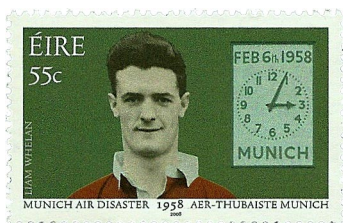
Men framför allt slogs Englands landslag i spillror. I kraschen dog bland annat rutinerade och vindsnabbe vänsterbacken Roger Byrne och 21-åriga halvbacken Duncan Edwards. Fotbollsmässigt var saknaden störst efter vänsterhalvbacken Duncan Edwards, som många briter såg som en av de bästa och mest lovande spelarna i sin generation. I frimärksutgåvan Fotbollslegendarer 1996 ingår Duncan Edwards och att han fortfarande är ihågkommen visades så sent som år 2013 då James Leighton gav ut boken *Duncan Edwards - The Greatest*.

Med Edwards och Byrne som vänsterflank i försvaret hade England aldrig förlorat en landskamp och båda hade gjort avgörande insatser i kvalet inför VM-turneringen.

I England talade man om februari månad 1958 som en svart månad. Samma månad som Münchenkatastrofen inträffade förrättades lottning till VM-turneringen där England hamnade i "dödens grupp" tillsammans med de starka lagen från Brasilien och Sovjet.

Bland dem som avled i Münchenkatastrofen var också spelaren Liam Whelan från Irland - EIRE. Irland kvalificerade sig inte

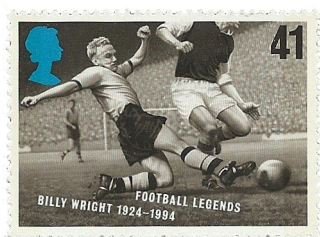
till VM-turneringen 1958, men Whelan var tongivande i landets kvalmatcher. Femtioårsminnet av Münchenkatastrofen uppmärksammades med ett frimärke år 2008 i Irland. Frammärket visar ett porträtt av Liam Whelan och det minnesmärke som finns på Manchester Uniteds hemmaarena Old Trafford.

Liam Whelan och det minnesmärke som finns på Old Trafford.

England drabbades också av en affär, men av helt annorlunda slag än en flygkrasch. Samma dag som den första gruppsspelsmatchen skulle spelas publicerade söndagstidningarna i London ett kärleksbrev från centerhalven Billy Wright till Joy Beverley, den äldsta av de tre sjungande systrarna i Beverley Sisters. Wright och Beverley var sin tids David och Victoria Beckham. Wright lät sig inte störas utan spelade fotboll bättre än någonsin i sin tredje VM-turnering.

I samband med att fotbolls-EM arrangerades i England år 1996 gav britterna ut frimärken med fotbollslegendarer där tre märken anknyter till VM 1958.

Centerhalven Billy Wright stred tappert för England i VM 1958.

Minnet av Duncan Edwards hedras på Manchester Uniteds museum

Danny Blanchflower var lagkapten för Nordirland vid VM 1958. Samma år blev han utsedd till årets spelare i Engelska ligan.

Frimärkspresentation på Wembley

Storbritanniens frimärksutgåva inför 150-årsjubileet år 2013 av The Football Association, FA, celebrerades på Wembley. De fotbollshjältar som då fortfarande var i livet inbjöds och försågs med uppförstoring av "sina" frimärken. Så kunde vid detta tillfälle skotske Dave Mackay sammanstråla med engelske Sir Bobby Charlton. Mackay som fick spela en match för Skottland vid VM 1958 kunde "trösta" Charlton som ingick i Englands trupp, men inte fick speltid.

Skotske Dave Mackay och engelske Sir Bobby Charlton på Wembley år 2013.

Österrike

Österrike kunde inte följa upp tredjeplatsen från föregående VM. Vid turneringen 1958 hamnade man i en svår grupp tillsammans med Brasilien, Sovjetunionen och England. I laget ingick två spelare som senare uppmärksammats filatelistiskt. Backen Ernst Happel blev efter den aktiva karriären tränare och ett österrikiskt minnesfrimärke 2004 basunerar ut att det rör sig om Österrikes bästa fotbollstränare. I Wien har fotbollsstadion fått sitt namn efter Happel.

I stämpelmotivet erinras om att Ernst Happel gett namn till fotbollsarena.

Österrikes fotbollsförbunds 100 årsjubileum uppmärksammades år 2004 med ett frimärksminiark med framstående spelare.

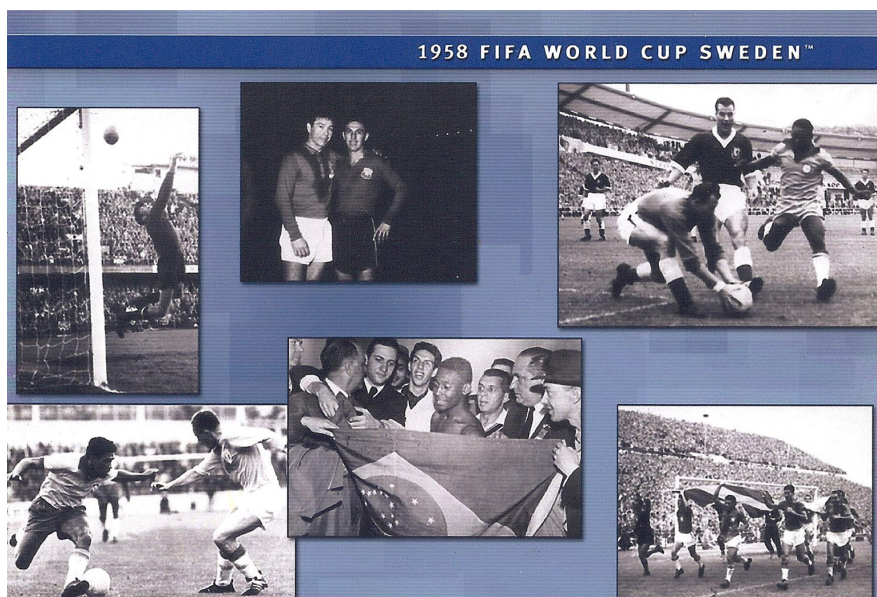
En av spelarna är Gerhard Hanappi som agerade ytterhalva under VM 1958.

Gerhard Hanappi ur miniark från Österrike.

Kinesisk helsak

Det är inte bara i Östeuropa man finner en ymnig utgivning av helsaker. Bland kinesiska helsaker finns postkort med bildmotiv, som kan knytas till VM 1958. Postkortets värde-tecken utgörs av ett blomsterbruksmärke.

Postkortets bildsida: Motiv överst från vänster är: den sovjetiske målvakten Lev Jasjin i aktion i matchen mot Sverige på Råsunda, skytteligasegraren Just Fontaine tillsammans med chilenske Leonel Sanchez en av sex som delade skytteligasegern vid VM 1962, den walesiske målvakten Jack Kelsey fångar bollen medan backen Mel Charles hindrar brasilianske Pelé att nå bollen vid kvartsfinalen på Nya Ullevi. Motiv nederst från vänster brasilianske Garrincha på väg att snurra upp motståndare i en match vid uppladdning inför VM, Pelé i centrum efter Brasiliens seger, brasilianska laget springer runt med svensk flagga efter segern på Råsunda stadion.

Utöver det visade exemplet finns även affischen för VM 1958 som motiv på ett kinesiskt postkort.

Lanconia

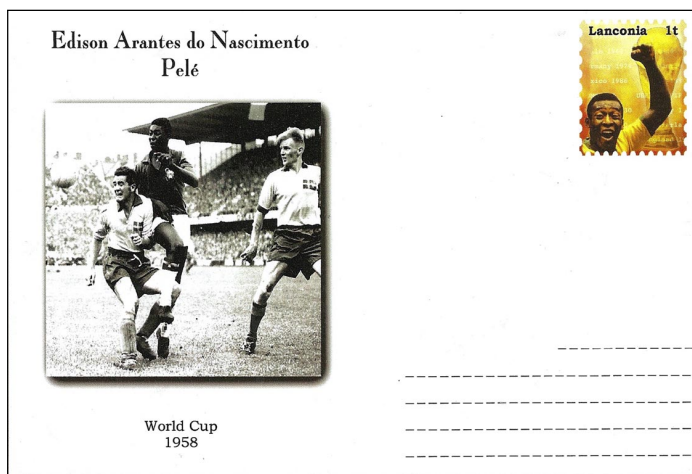
Östeuropeiska länder har en omfattande utgivning av helsaker i form av postbrev och postkort. Utöver utgivning från etablerade nationer finns även privat producerade fantasihelsaker. Lanconia är ett fiktivt land, som återfinns i Jude Deveraux' romantiska romaner. Med denna landbeteckning har privat producerats helsaksimitationer i Rumänien. Här rör det sig alltså om "Cinderella"-artiklar utan postal giltighet. En sådan trycksak är att jämföra med vykort och kan tas med i en samling förutsatt att man sammanställer en Opensamling.

Från det fiktiva Lanconia finns även en trycksak där det fiktiva värdetecknet pryds av brasilianske Pelé med VM-pokal. Men man har inte återgivit den ursprungliga Coupe Jules Rimet utan den senare som instiftades efter att Brasilien erövrat ursprunglig pokal.

Mystiskt vykort leder till Ungern

I nr. 4 1992 av frimärkstidskriften *Skillingstrycket* presenteras en serie svartvita vykort i vanligt A6 format utgivna av KF-ägda Cirkelkaffe. Baksidestext sammanfattar vykortens tema: "Svenskarna och deras kaffe". För några av kortmotiven är kaffekoppling uppenbar till exempel Evert Taube och Greta Garbo med en kopp i handen. Men bland de kort där man inte ser en direkt kaffekoppling finns ett intressant motiv från VM 1958. En glädjestrålade "Nacka" Skoglund springer för att möta "Kurre" Hamrin. Kortets motivsida har texten "Kurre Hamrin har just gjort mål mot Sovjet vid fotbolls-VM i Sverige 1958".

I dagens digitala värld påpekas att man ska ifrågasätta det man finner på Internet. Seriebjörnen Bamse lär barnen att vara mer källkritiska. Även sådant som publicerats på papper kan behöva ifrågasättas. När jag nu närmare studerar vykortsbilden inser jag att något inte stämmer. I matchen mellan Sovjetunionen och Sverige den 19 juni 1958 spelade den sovjetiske målvakten Lev Jasjin iförd keps. Det slutliga beviset för den felaktiga

Fantasihelsak tillägnad VM 1958. Sidoillustrationen visar en spelscen i VM-finalen mellan Brasilien och Sverige: Pelé i duell med Bengt "Julle" Gustavsson medan Orvar Bergmark avvaktar.

bildtexten på kortets framsida är att bilden ligger som omslag på tidningen *Expressen* redan den 13 juni 1958. Bilden är från Sveriges match den 12 juni mot Ungern där "Kurre" gjort det andra av sina två mål.

Vykort med felaktig text. Målet har gjorts mot Ungern och inte mot Sovjet.

Den överspelade målvakten är alltså ungerske Gyula Grosics.

Under första delen av 1950-talet var Ungern en stormakt i fotboll med OS-guld 1952 och finalförlust vid VM 1954. Oroligheterna i Ungern 1956 splittrade landslaget. Från OS-guldlaget 1952 och VM-silverlaget 1954 fanns bara målvakten Grosics, halvbacken Jozsef Bozsik och framåt forwarden Nándor Hidegkuti kvar när Ungern deltog vid VM 1958.

Den ungerska posten gav i oktober 2008 ut ett frimärksblock som uppmärksammade ungerska medaljvinnare vid OS 1952. Fri-

Utsnitt ur ungerskt block där i högra nederdelen återges de elva ungerska spelarna efter triumfen 1952. Identifiering av spelare som deltog vid VM 1958 från vänster: nr. 4 halv-backen Jozsef Bozsik, nr. 7 målvakten Gyula Grosics och nr. 9 forwarden Nándor Hidegkuti.

märket i blockets centrum omges av ett kolage av bilder där man bland annat kan ta del av en klassisk bild från OS-museet i Helsingfors där det ungerska fotbollslaget radat upp sig efter triumfen. Vid en noggrann studie kan man identifiera de tre spelare som även deltog vid fotbolls-VM 1958.

Inför fotbolls-VM i Spanien 1982 gav Ungern ut en frimärksserie där man blickade tillbaka på Ungerns deltagande vid tidigare VM-turneringar. För turneringen 1958 valde Ungern ett av få glädjämnen, storsegern mot Mexiko med 4-0.

I frimärket tre flaggor: Spanien arrangörsland VM 1982 samt Ungern och Mexiko för match vid VM 1958,

Sverigesymboler

När man på utländska frimärken ska symbolisera något som ska spegla Sverige blir det intressant att se hur "exotiska" frimärkskonstnärer har lyckats.

Inför fotbolls-VM 1978 blickade Mongoliet tillbaka på tidigare VM-turneringar. På ett frimärke som ska minna om turneringen i Sverige 1958 har man lyckats få till vår bokstav "ä" i ordet "Världsmästerskap". Så vill man även visa något som uppenbarligen ska symbolisera Stockholm. Stadshuset återges mot bakgrund av området med Hötorgshöghuset. Man vill påvisa att det femte höghuset ännu inte färdigställts. Men anno 1958 var endast två höghuset resta av Hötorgsskraporna, även kallade Hötorgshuset eller "De fem trumpetstötarna".

Utgåva från Mongoliet år 1978 med tillbakablick på VM 1958.

Inför fotbolls-VM 1966 utgav Ungern en praktfull frimärksserie med tillbakablickar på tidigare VM-finaler. Det är en frimärksserie som jag finner mycket tilltalande. I märket som visar VM-finalen 1958 har motivet blivit för Sverige hedrande. En spelare i svenska landslagsdressen tvingar den brasilianske målvakten till ett avancerat ingripande.

Utgåva från Ungern 1966.

Sydjemen gav inför VM 1990 ut frimärken med motiv från tidigare VM-slutspel. Man har frångått det vanliga vid tillbakablickar att välja finalmatch. För VM 1958 har man med flaggor och text angett att man uppmärksammar matchen mellan Brasilien och England som slutade 0-0. Det kan tyckas märkligt att man valt denna gruppsspelsmatch, som i och för sig var den första match som slutade 0-0 i en VM-turnering.

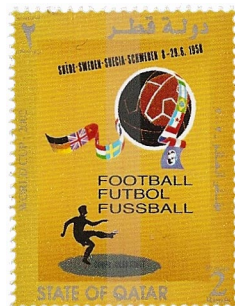
För oss svenskar är det litet speciellt att för att spegla VM 1950 valde Sydjemen matchen mellan Sverige och Spanien, som gav Sverige bronsmedalj.

Utgåva från Sydjemen 1990.

Qatar

Qatar har tilldelats värdskap för VM-fotbollen 2022. Det har uppdagats en del märkligheter kring hur emiratet utan etablerad fotbollskultur har fått värdskapet. Inför VM år 2002 gav Qatar ut frimärken för att påminna om tidigare turneringar genom att återge arrangörsländernas affischer. Vid återgivning av en affisch från VM 1958 har valts den internationella versionen.

VM-affichen 1958 i frimärke från Qatar 2002.

Rookie-kort

Det engelska uttrycket "rookie" känner vi från Nordamerikansk ishockey där spelare som gör sin första NHL-säsong benämns rookie.

Begreppet rookie förekommer även bland samlarkort. Rookie-kort är benämning för samlarkort ägnade sportpersoner, som gör debut i stora sammanhang.

Postmuseums sommarutställning 1992 uppmärksammade fotboll. Man föregrep introduktion av regelverk för Opensamlande och inbjöd Bror Haars från Malung, som var rikskänd med sin kompletta samling av Alfabilder. Alfabilder var samlarbilder som följde med i tablettaskarna Alfa pastill. Bror

Haars visade fotbollsdel av sin kompletta Alfabildsamling samt även samlarbilder ur tidningen *Rekordmagasinet*. Det var en nostalgisk högtidsstund att gå omkring på utställningen.

På Alfabildernas baksida finns text om personen på bilden. I marknadsföring angavs att texterna var skrivna av "Sveriges förnämsta fotbollsexperter". Vilka dessa experter skulle vara råder olika meningar om. Med säkerhet vet man att Wolf Lyberg, mångårig medlem i Sveriges Olympiska Kommitté, skrivit åtskilliga texter.

PELÉ

PELÉ, vänsterinner. VM-turneringens yngste spelare med sina 17 år. Kanske inte så underligt att han grät när VM-finalen var vunnen mot Sverige. Har fått många proffsanbud men stannar än så länge kvar i Brasilien.

Copyright ALIFABOLAGET
VM-spelare 1958 Nr 635

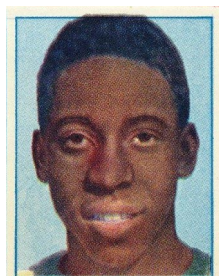
Pelé i Alfabild.

Tidningen *Rekordmagasinet*s lagbilder och Idrottsalbum i tidningens sista sida blev välkända. Under år 1958 fanns flera anknytningar till VM-fotbollen.

Till detta kom att med uppenbar inspiration från Alfabilderna publicerades på *Rekordmagasinet*s framsida två samlarbilder från och med nr. 17 1956 fram till nr. 4 1963.

När man på antikvariat söker äldre nummer av *Rekordmagasinet* är nr. 37 1958 svårfunnet. Detta beroende på att främst Pelé, men även Garrincha, finns som samlarbilder på framsidan. När VM-turneringen inleddes var Pelé fullständigt okänd vilket rört till det när *Rekordmagasinet* skulle ange fullständigt

namn. Bilden är rätt men namnet fel. I anmälningshandlingarna inför VM fanns en Edvaldo Alves Santarosa med artistnamnet Pelé, men när VM-turneringen avslutades var det Edson Arantes do Nascimento som gjorde artistnamnet Pelé världskänt.

EDVALDO ALVES SANTAROSA "PELÉ"

EDVALDO ALVES SANTAROSA "PELÉ", forward i Brasilens världsmästarlag. Anses vara ett av spelarens stora fynd inom den brasilianska fotbollen. Mycket därtill och målförlik vilket han visade här då han med 6 fullträffar blev klart bäste skytt hos brassarna. Han är trots sin ungdom endast 17 år — en toppspelare av format. Världsmästare 1958.

Autograf Copyright, Rekord

I *Rekordmagasinet*s samlarbild har Edson Arantes do Nascimento fått felaktigt namn.

I mitten av 1950-talet bjöd flera tidningar på samlarbilder. I *Stålmannen* svarade "Tecknar-Lasse" Per Larsson för en helsida som samlarbild. Till största delen rörde det sig om svenska idrottare, men i nummer 21 1958 fanns Just Fontaine och i nr. 22 1958 Pelé.

Jag noterade att en utländsk samlare konstaterade att dessa samlarbilder är ett viktigt inslag bland samlarkort, men mindre kända än Alfabilderna eller bild från *Rekordmagasinet*.

VM-sommaren 1958 lyftes fotbolls-turneringen fram i många tidningar. AB Roto-press gav ut serietidningarna *Vilda Västern* och *Prärieserier* i format som checkhäfte. Parallellt i dessa publikationer löpte samlarbilder. För att få en komplett uppsättning behövde man köpa båda tidningarna. Sommaren 1958 fanns Brasilens världsmästarlag i *Prärieserier* nr. 37 1958. De enskilda spelarna i det svenska silverlaget presenterades i *Prärieserier* nr. 38 – 42 1958 och i *Vilda Västern* nr. 36 – 41 1958.

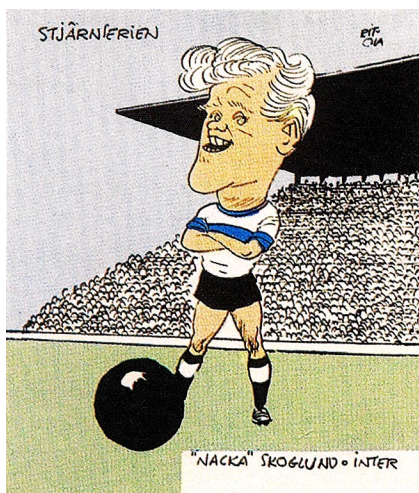

Agne Simonsson ur *Vilda Väster* nr 36 1958.

Man har utgått från det svenska finallaget, men "glömt bort" Reino Börjesson och i stället återgivit Arne Selmosson, som inte spelade i finalen.

Rit-Ola

Rit-Ola, pseudonym för Jan Erik Garland, presenterade inför VM 1958 24 samlarbilder som förmodligen var eget urval. Bilderna a tillhandhålls i omslag med text *VM 1958 Rit-Olas stjärnspelare*. På bilderna texten *Stjärnserien*. Bilderna togs nog fram i god tid innan turneringen ty ur svenska finallaget saknas några spelare.

"Nacka" Skoglund samlarbild nr. 17 (av 24) ur Rit-Olas samlarserie.

Folket i Bild

När tidningen *Folket i Bild* nämns i samlarsammanhang är det oftast FIB:s Frimärksklubb som kommer på tal. Vi som mött pionjären Olle Cronsjö har hela livet burit med oss hans entusiasm. VM-sommaren 1958 gjorde tidningen *Folket i Bild* en stor satsning då man tillhandahöll en flerfärgsspelplan för att kunna exponera urval av de 55 VM-samlarbilder som portionerades ut i tidningen. När man nu finner dessa bilder kan det vara kuriöst att det på vissa bilders baksida finns en bokstav. Som final inbjöd tidningen till en tävling där man utifrån bildernas baksidesbokstäver skulle få ihop en slogan. Bland priserna fanns av Gunnar Gren signerade matchbollar samt biljetter till VM-matcher.

Exempel på FIB-samlarbild. Reino Börjesson spelade i Norrby i svenska andradivisionen när han blev uttagen i svenska VM-laget.

Tyska samlarkort

Direkt efter att VM-turneringen avslutats utgav WS-Verlag i Tyskland 96 stycken på baksidan numrerade samlarkort (storlek 7 x 5 cm). Baksidan innehåller även bildpresentation. Bild nr. 60 visar en scen då den ungerske rättskiparen Istvan Zsolt visar ut västtyske Eric Juskowiak i semifinalmatchen mot Sverige. En uppbragt Juskowiak fick föras av planen av lagkamraterna Fritz Walter och Hans Schäfer.

WS-Verlag samlarbild nr. 60. Svartklädde ungerske domaren Istvan Zsolt. Den utvisade Erich Juskowiak slår händerna för bröstet.

Tyska Heinerle sammanfattade VM-turneringen i ett antal onummerade samlarbilder. Bildbaksidorna är tvådelade: Överst bildpresentation och nedtill fotbollsregelförklaring vilket gör att ibland benämns korten "Die kleine Regelecke". Flertalet foton från VM är svartvita. Inför utgivningen som samlarbilder har fotografierna kolorerats, men i vissa fall med märkligt resultat. Samlarbilden visar då lagkaptenerna i Västtyskland Hans Schäfer och Argentina Pedro Dellacha utväxlar vimplar under övervakning av engelske domaren Reg Leafe.

Strax innan matchen i Malmö mellan Västtyskland och Argentina konstaterade den engelske domaren Reg Leafe att ländernas matchställ var alltför lika och att bortalaget Argentina måste byta. Argentina hade inte med sig reservmatchställ. Genom rådigt ingripande fick Argentina använda IFK

Malmös tröjor. IFK Malmö benämns "kanariefågeln" eller "di gula" och matchtröjorna är gula, men vid kolorering av samlarkortet har tröjan blivit blå.

Man kan ha viss förståelse för att tyska Heinerle hade en dimmig uppfattning kring IFK Malmös matchställ, men när man förser Brasilien med rödbruna tröjor istället för normalt gult eller reservställens blått blir det kuriöst.

Till vänster argentinske lagkaptenen Pedro Dellacha i IFK Malmös matchställ, men tröjan har kolorerats i felaktig blå färg istället för gul.

Kung Gustaf VI Adolf stod som beskyddare för VM-turneringen. Välbekant är att han innan Sveriges invigningsmatch mot Mexiko hälsade på spelarna och att han efter finalen gratulerade Brasilien. Gustaf VI Adolf tillbringade somrarna på sitt sommarlott Sofiero utanför Helsingborg och passade på att besöka en match i Malmö och en i Helsingborg.

Heinerle samlarkort som visar då Gustaf VI Adolf hälsar på västtyske ytterhalven Horst Szymaniak innan matchen mot Tjeckoslovakien i Helsingborg den 11 juni 1958.

Några tecknade vykort

Det krävs vexillologiska (vetenskap om flaggor, fanor etc.) kunskaper för att fullt ut få grepp på vad som är rätt och fel i flaggavbildningar. Jag har studerat några tecknade vykort.

Som landsymbol för deltagande 16 VM-länder används ofta flaggor. Att alla de fyra brittiska landsdelarna varit kvalificerade har förorsakat problem. Ibland återger man Storbritanniens flagga – Union Jack – som symbol för alla landsdelar. Ibland lyckas man få

till rätt flagga för Skottland, vitt kryss mitt på blå yta (St Andrew kors) samt rött kors på vit yta (St Georg kors) för Nordirland. Det är mindre vanligt att man lyckas åstadkomma Wales' flagga med röd drake mot grön och vit bakgrund.

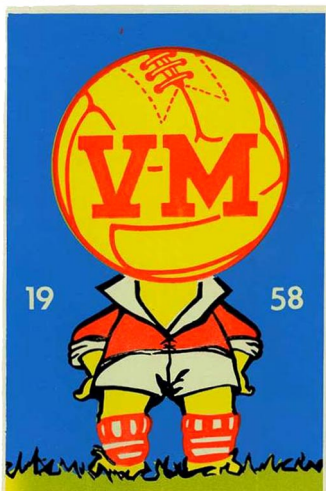
Den som utformat vinjetten på Fotbollförbundets officiella FDC har ambitiöst låtit motivet omges av rektangulär ram uppbyggd av nationflaggor. Man har lyckats åstadkomma 16 flaggor, men det finns en "skönhetsfläck" då vad som ska symbolisera Nordirland har blivit en flagga för republiken Irland.

AB Jolin & Wilkenson Göteborg Nr. 1338.
Femton flaggor där Wales inte fått nationssymbol.
Baksidestext: "En hälsning från Ullevi, Göteborg, Sverige 1958"

AB Ferd Lundquist & Co Nr. 1339. Sexton flaggor där Wales tilldelats Union Jack. Baksidestext: "En hälsning från Ullevi, Göteborg 1958...."

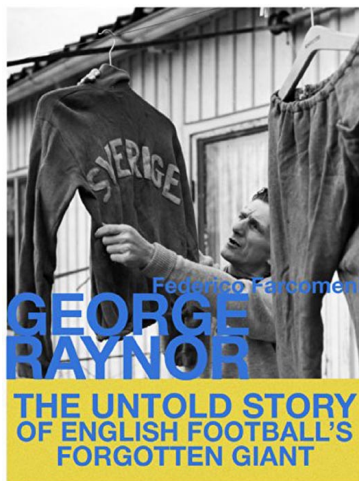
Kortet saknar förlagsuppgift. Baksidestext: "En hälsning från". Kortets motiv kan uppfattas som att en fotbollsspelare bara har fotboll i huvudet.

Kung George av Sverige

Engelsmannen George Raynor fungerade som svensk rikstränare och förde fotbollslandslaget till väldiga framgångar: guld vid OS 1948, brons vid VM 1950, brons vid OS 1952 och silver vid VM 1958. George Raynor finns inte med på någon lagbild efter matcher vid VM 1958. I en lagbild efter inledningsmatchen mot Mexiko finns den av Nils Liedholm introducerade massören Mario Ferrario, "Trollkarlen från Como".

Curt Sivert var sportjournalist på *Aftonbladet* och svarade även för tidningens frimärkskrönika. Jag lärde känna Curt inom Stockholms Motivsamlarklubb. Curt nämnde att en sportjournalistkollega från *Aftonbladet* på 1970-talet besökt George Raynor i England. Det var inte den pigga och ständigt leende man som fotbolls-Sverige lärt känna. George Raynor var fattig och sjuk. Reumatismen plågade honom och sjukbidraget räckte inte.

Det enda jag är rik på är minnen, sa han där han satt bland dalahästar, svenska flaggor och en Vasa-trissa från kung Gustaf VI Adolf.

George Raynor vädrar den svenska träningsjackan. Omslag till bok (2014) av Federico Farcomeni.

Djupdykning i fotbollshistoria

Samlarobjekten fungerar som trampoliner för avstamp in i fotbollshistorien. Men det kan avslutningsvis vara påkallat att lägga in en "varning" kring den exemplifiering jag gjort. Vissa av de frimärken jag hänvisat till har utgivits av länder där utgivningen kan klassas som oseriös. Men om man är medveten om detta kan man ägna sig åt även dessa objekt under täckmantel att man bygger upp en Opensamling.

Förteckning 1. Matchförteckning med minnespoststämplar

Matchbiljetter numrerades. På biljetterna står matchens nummer samt ortnamn och arena. På biljetterna saknas laguppgifter eftersom biljetterna togs fram innan man visste vilka lag som skulle mötas i respektive match.

Man hade klart för sig att det skulle bli minst 32 matcher. Till dessa matcher kom även tre omspel för att skilja lag på samma poäng i gruppspelen.

För matcherna 1 – 32 togs det fram minnespoststämplar. Vid omspelsmatcherna användes postal sidostämpel och vid dessa matcher makulerades frimärken med ordinarie poststämpel.

Matcherna 1 – 24, åttondelsfinaler, med dagens begrepp gruppspel.

Matcherna 25 – 28, kvartsfinaler.

Matcherna 29 – 30, semifinaler.

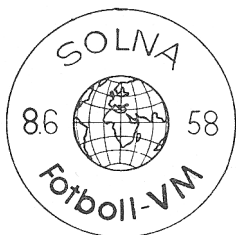
Match 31 match om tredje pris.

Match 32 final.

Matcherna 33, 37 och 39 omspel.

Match-

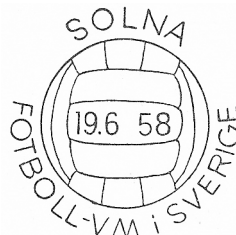
Nr	Juni	Matchort	Match	Resultat	Stämpel nr
1	8	Solna	Sverige-Mexiko	3-0	1
2	8	Sandviken	Ungern-Wales	1-1	1
3	8	Norrköping	Frankrike-Paraguay	7-3	1
4	8	Västerås	Skottland-Jugoslavien	1-1	1
5	8	Göteborg	England-Sovjet	2-2	1
6	8	Uddevalla	Brasilien-Österrike	3-0	1
7	8	Malmö	Västtyskland-Argentina	3-1	1
8	8	Halmstad	Nordirland-Tjeckoslovakien	1-0	1
9	11	Solna	Mexiko-Wales	1-1	2
10	11	Norrköping	Paraguay-Skottland	3-2	2
11	11	Västerås	Jugoslavien-Frankrike	3-2	2
12	11	Göteborg	Brasilien-England	0-0	2
13	11	Borås	Sovjet-Österrike	2-0	1
14	11	Hälsingborg	Tjeckoslovakien-Västtyskland	2-2	1
15	11	Halmstad	Argentina-Nordirland	3-1	2
16	12	Solna	Sverige-Ungern	2-1	1
17	15	Solna	Sverige-Wales	0-0	2
18	15	Sandviken	Ungern-Mexiko	4-0	2
19	15	Eskilstuna	Jugoslavien-Paraguay	3-3	1
20	15	Örebro	Frankrike-Skottland	2-1	1
21	15	Göteborg	Brasilien-Sovjet	2-0	1
22	15	Borås	Österrike-England	2-2	2
23	15	Malmö	Nordirland-Västtyskland	2-2	2
24	15	Hälsingborg	Tjeckoslovakien-Argentina	6-1	2
25	19	Solna	Sverige-Sovjetunionen	2-0	3
26	19	Norrköping	Frankrike-Nordirland	4-0	3
27	19	Göteborg	Brasilien-Wales	1-0	3
28	19	Malmö	Västtyskland-Jugoslavien	1-0	3
29	24	Solna	Brasilien-Frankrike	5-2	4
30	24	Göteborg	Sverige-Västtyskland	3-1	4
31	28	Göteborg	Frankrike-Västtyskland	6-3	5
32	29	Solna	Brasilien-Sverige	5-2	5
33	17	Solna	Wales-Ungern	2-1	6
37	17	Göteborg	Sovjetunionen-England	1-0	6
39	17	Malmö	Nordirland-Tjeckoslovakien	2-1	6

Stämpel nr. 1. Motif
Jordglob.

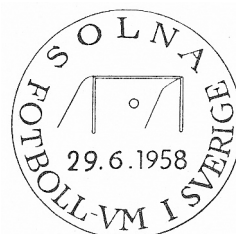
Stämpel nr. 2. Motif fotbollsspelare, bokstäver VM och
fotboll hämtat från affisch, souvenirprogram och
officiell pin.

Stämpel nr. 3.
Motif fotboll.

Stämpel nr. 4. Motif fotbollsspelare och en boll
hämtade från vinjett till ett officiellt FDC.

Stämpel nr 5.
Motiv boll i fotbollsmål.

Stämpel nr. 6. Motif fotboll.

Bengt Jonassons fribiljett till en kvartsfinal.

Förteckning 2. Officiella vykort framtagna av Haskel Propaganda, Solna.

De ortsanknutna vykorten sorteras här i bokstavsordning från Borås till Örebro.

Göteborg, Malmö och Stockholm två kort från varje ort medan resterande nio spelorter får nöja sig med ett kort.

De 15 ortsanknutna vykorten ingick i en försäljningssats tillsammans med kortet med spelscen utan ortskoppling.

Utöver försäljningssatsen utgav Haskel Propaganda även ett vykort visande VM-affischen.

a) De 15 ortsanknutna vykorten:

Ort	Arena	Sevärdhet
Borås	Ryavallen	I förgrunden bro över Viskan, i bakgrunden Caroli kyrka
Eskilstuna	Tunavallen	Klosters kyrka
Göteborg	Nya Ullevi	Götaälvstrand
Göteborg	Nya Ullevi	Skansen Kronan
Halmstad	Örjans vall	Milles fontän Europa och Tjuren
Hälsingborg	Olympia	Kärnan
Malmö	Stadion	Malmöhus slott, del av fasad
Malmö	Stadion	Nils Sjögrens fontänskulptur Tragos (Teaterbrunnen) utanför dåvarande Stadsteatern
Norrköping	Idrottsparken	Vy från Motala Ström
Sandviken	Jernvallen	Gamla ånghammaren – en gång Sveriges största – nu i Jernverkets kontorspark
Stockholm	Råsunda	Kungliga slottet med norsbåt i förgrunden
Stockholm	Råsunda	Stadshuset med segelbåtar i förgrunden
Uddevalla	Rimnersvallen	Kyrkan och i förgrunden dåvarande Träbron över Bäveån
Västerås	Arosvallen	Kulturkvarter utefter Svartån
Örebro	Eyravallen	Slottet

De ortsanknutna korten har tredelad bildsida: vänsterdel täcks av fotbollsscen, högerdel är tvådelad och återger en sevärdhet och matcharenan. Kortet för matcher i Solna visar sevärdheter från Stockholm.

Exempel på bild- och adressida återges i avsnittet officiella vykort.

b) Kortet med spelscen.

c) VM-affisch.

d) Sammanfattning om kortens adressidor.

Alla kort framtagna av Haskel Propaganda har på adressidan:

Text ”Haskel Propaganda, Solna Tryckeri AB Dahlberg & Co, Stockholm” vid avskiljningslinjen mellan meddelande- och adressdel.

Överst i kortens meddelandedel texten ”Världsmästerskapet i fotboll 1958” på svenska, engelska, franska och tyska.

Nederst i mitten under avskiljningslinjen en förminskad svart/vit återgivning av VM-affischen.

Till detta grundutförande finns flera tilltryck i kortens meddelandedel.

Litteratur

Alfaboken - till minne av bilderna vi aldrig glömmet,

Idrottsantikariatet och Strömbergs förlag 1994.

Andersson, Bo,

Fotboll en utställning på Postmuseum.
Posttryttaren 1992.

Bengtsson, Bengt,

Hur man undviker illegala och oseriösa frimärken från hela världen.

SFU i samarbete med Svenska Motivsamlares SMS 2:a upplagan 2015.

Camkin, John,

World Cup 1958.
Rupert Hart-Davis Ltd, London 1958.

Dahlvig, Gunnar,

Handbok för Opensamlare och utställare i Openklass.

Svenska Motivsamlares SMS 2007.

Farcomeni, Federico,

George Raynor – The untold story of english football's forgotten giant.
deCoubertin Short Books 2014.

Gyllenspetz, Magnus,

Förteckning över SVENSKA FDC 1928-2003 Inklusive Vinjetter Varianter Specialstämplar Specialkort.

Egen utgivning av Magnus Gyllenspetz 2004, som fullföljt fadern Bengt Gyllenspetz' pionjärarbete.

Hansson, Bo,

Svensk(a) idrott(are) på frimärken.
Sveriges Centralförening för idrottens Främjande, SCIF, Blå Boken 2005.

Hansson, Bo,

Om Sportfrimärken.

SVIF-NYTT nr: 2. 2016, medlemsblad för Svenska Idrottshistoriska föreningen.

Hyne, Ashley,

George Raynor – The greatest coach England never had.

The History Press 2014.

Jolosällskapet,

Allsvensk idyll – texter om och av Jan-Olof Olsson.

Jolosällskapet 2007.

Marshall, Evan,

Spirit of '58 – The incredible untold story of Northern Ireland's greatest football team
Blackstaff Press 2016.

Michel,

Fussball Ganze Welt 3. Auflage
Schwaneberger Verlag GmbH 2016.

Nordisk Filateli,

Flera nummer under 1958.

Norlin, Arne,

1958 – När folkhemmet fick fotbolls-VM
Roos & Tegnér 2008.

Raynor, George,

Football ambassadeur at large
The Soccer Book Club 1960.

Risoli, Mario,

When Pelé broke our hearts – Wales and the 1958 World cup.

Ashley Drake Publishing Ltd 2001.

Svensk Filatelistisk Tidskrift,

Flera nummer under 1958.

Walter, Fritz,

So war es – Fussball-Weltmeisterschaft in Schweden.

Copress-Verlag München 1958.

